

Výkon obecně prospěšných prací v regionu Kroměříž

Execution of community service order in district Kroměříž

Milan Dedek DiS.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Milan DEDEK**

Osobní číslo: **H07714**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Výkon obecně prospěšných prací v okrese Kroměříž**

Zásady pro vypracování:

Vypracování osnovy BP, studium odborné literatury.

Vymezení pojmu, stanovení si výzkumného problému, cíle, výzkumné metody.

Realizace výzkumu.

Zpracování a vyhodnocení získaných údajů.

Shrnutí výsledků výzkumu, použití v praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PŘEMYSL, R. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. Praha 2004. ISBN 80-7179-873-8

MATOUŠEK, O. Metody a řízení sociální práce. --Vyd 2.-- Praha: Portál, 2008. -- 384 s. ISBN 978-80-7367-502-8

ŠTERN, P. Probace a mediace : Možnosti řešení trestných činů. -Vyd. 1. - Praha : Portál. 2010. - 216 s. ISBN 978-80-7367-757-2

GAJOVÁ, A., HORTÍKOVÁ, P., JANOUŠKOVÁ, K. Příručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory. Ostrava 2007. ISBN 978-80-7368-329-0

GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno : Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Machů, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **25. ledna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 31.3.2014

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

V bakalářské práci „Výkon obecně prospěšných prací v regionu Kroměříž“ se zabývám zmapováním stavu výkonu tohoto trestu z pohledu odsouzených. V teoretické části práce popisuji historický vývoj trestu, legislativní úpravu a problematiku zajištění výkonu trestu. V praktické části práce mapuji samotný průběh výkonu trestu z pohledu odsouzených, podporu rodiny a blízkých, vyhodnocuji kvalitu spolupráce mezi odsouzeným a PMS. Zvolil jsem si kvalitativní výzkumný postup a metodu polostrukturovaného interview.

Klíčová slova:

Obecně prospěšné práce, Odnětí svobody, Pachatel, Alternativní trest, Probační a Mediační služba

In my bachelor theses „, Execution of community service order in distrikt Kroměříž“ I deal with mapping of this punitive from the view of punished. In the teoretical part of my work I describe the historical evolution of the punishment, the legislative reconstruction and the section of the punishment execution valorization. In the praktical part of thesis I map the course of imprisonment of the punitive from the view of punished itself, the support of the family and close friends. I valorized the quality of the cooperation between the punished and PMS and I voted the qualitative research method and the method of polystructural interview.

Keywords:

Community service order, Imprisonment, Offender, Alternative punishment

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Mgr. Evě Machů za její ochotu, čas, trpělivost a odborné vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TREST	12
1.1 HISTORIE TRESTU	12
2 ALTERNATIVNÍ TRESTY	14
2.1 DĚLENÍ ALTERNATIVNÍCH TRESTŮ	14
2.1.1 Uložení peněžitého trestu	14
2.1.2 Trest obecně prospěšných prací.....	14
2.1.3 Trest domácího vězení	15
2.1.4 Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce	16
3 TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	17
3.1 VÝHODY A NEVÝHODY OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍCH.....	20
4 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA	21
4.1 ČINNOST PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY	22
4.2 ZAJIŠTĚNÍ VÝKONU A REALIZACE PMS	22
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
5 PROJEKT VÝZKUMU	24
5.1 CÍLE VÝZKUMU	24
5.2 POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	24
5.2.1 Životní příběhy klientů k dané problematice	25
5.3 METODOLOGIE	26
5.3.1 Otevřené kódování	27
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU	29
6.1 KATEGORIZACE SESBÍRANÝCH DAT	29
6.2 INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH SKUTEČNOSTÍ.....	37
7 DISKUZE A ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
SEZNAM TABULEK	42
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	43
SEZNAM PŘÍLOH	44

ÚVOD

Alternativní tresty, mezi které se výkon obecně prospěšných prací řadí, poskytují odsouzenému jedinci možnost odčinit spáchaný čin takovým způsobem, který dále do budoucna neovlivní jeho pracovní, společenské a osobní vyhlídky. V případech, kdy se jedná o lehčí přečin, není nutné pachatele ihned zavřít do vězení, která jsou v dnešní době přeplněná a výdaje na jejich provoz hrazeny z peněz řadových občanů. Dnes již mají soudy alternativní možnosti, jak spáchané činy řešit a to tak aby odlehčili společnosti a zároveň nařídili pachateli odčinit svůj spáchaný čin více účelovou formou.

Tématem mé bakalářské práce je zmapování a hodnocení výkonu obecně prospěšných prací v okrese Kroměříž a to z pohledu samotných odsouzených. Výkon těchto prací se řadí mezi alternativní nebo také komunitní tresty. Pro výkon a ukládání alternativních trestů platí specifická pravidla, která nalezneme v novele trestního zákona a tedy v trestním zákoníku. Tyto alternativní tresty včetně výkonu obecně prospěšných prací v sobě skýtají určité výhody oproti klasickým trestům odnětí svobody a poskytují státním orgánům možnost volby při ukládání trestů.

Svou bakalářskou práci jsem rozdělil na dvě části – teoretickou a praktickou.

V teoretické části se zabývám samotným pojmem alternativního trestu a trestu obecně. Dále popisuji samotný výkon obecně prospěšných prací, podmínky a uložení výkonu tohoto trestu. Dalším bodem v teoretické části práce je nastínění činnosti Probační a Mediační služby, která ve výkonu obecně prospěšných prací sehraje hlavní roli. Má za úkol vést klienty ke splnění podmínek trestu, organizuje samotný výkon a klienta se snaží aktivně zapojit, například při výběru samotné práce. PMS dohlíží na řádné plnění prací, v případě potřeby poskytuje klientovi rady a poučí ho o možných následcích při nedodržení podmínek nebo nesplnění trestu.

V praktické části práce se zaměřuji na získávání informací týkajících se hodnocení průběhu výkonu obecně prospěšných prací ze strany samotných odsouzených, kteří OPP vykonávají. Stanovil jsem cíle výzkumu, popsal výzkumný soubor, metodologii. Následně jsem zpracoval výsledky výzkumu pomocí kategorizace sesbíraných dat. K získání informací jsem použil metodu polostrukturovaného interview. Při výběru klientů sehraje hlavní úlohu PMS, kterou jsem oslovil a jejíž pracovník vytipoval osoby vhodné pro rozhovory.

V závěru výzkumu interpretuji výsledky a shrnuji připomínky odsouzených a navrhuji možné využití výsledků výzkum, jako je například poskytnutí informací z výzkumu probačnímu úředníkovi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TREST

„Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti“ (Zákon č. 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Každý z nás si může vysvětlovat pojem trest naprosto odlišným způsobem. Existuje velké množství definic, ať již odborných, či laických. Pro účely mé bakalářské práce budu pojem trest pojímat, jako určitý druh sankce, který následuje po provinění, po způsobení protiprávního činu. Trest může být chápán, jako určitá forma ochrany společnosti a má vést odsouzeného k nápravě a případně k převýchově. Je to reakce na porušení zavedených společenských norem dané společnosti a kultury.

Naukou o trestu se zabývá vědní disciplína zvaná Penologie, která zkoumá efektivnost trestů. Penologie vykládá pojem trest ve dvou rovinách. Trest může být chápán jako forma ochrany společnosti před pachateli trestných činů nebo jakási náprava, nebo-li kompenzace chyby, náprava pachatele.

1.1 Historie trestu

Trest má v historii lidstva svůj vývoj a v různých obdobích se na trest pohlíželo odlišným způsobem. Různé formy trestů jsou patrné již v archaických společenstvích. Za trest se dalo považovat vyloučení ze společenství, posměch, výjimkou nebyly tělesné tresty i trest smrti, který přetrval v některých kulturách dodnes. Trest byl ukládán stařešinou nebo vůdcem společenství a byl vykonán bez ohledu na tvrzení, obhajobu pachatele.

První známky trestního řízení podle Šterna (2010), tedy procesu, kde se mohl pachatel alespoň částečně ke spáchanému činu vyjádřit, se objevují ve starověkých společnostech, antickém Řecku a Římě. S posilováním centrální moci postupně přechází odpovědnost trestání na stát, který pro tyto účely zřizuje různé organizace a zajišťuje výkon trestu. Starší hrdelní a tělesné tresty se od počátku novověku nahrazují vězením nebo pokutami a vyskytují se už jen ve velmi tradicionalistických, zejména islámských zemích.

Humánností trestu smrti se zabýval právník Cesare markýz Beccarie (nar. 15. 3. 1738 – zemřel 29. 11. 1794), filosof, ekonom, absolvent studií na jezuitských kolejích v Parmě a v Pavii. Zajímal se nejprve o matematiku, o literaturu a politiku.

V pojednání „O zločinech a trestech (1764)“ odmítl trest smrti a položil základy moderní penologie – nauky o výkonu trestu a jeho účincích. Kniha se rozšířila do celé Evropy a Ameriky. Autor využil příklady Galilea Galilei (1633), Napoleona Bonaparte na ostrově svaté Heleny a získal kladné přijetí u Valtaira, Diderota, Kateřiny II, Sohna Adamse a Thomase Jeffersona. Negativní ohlas mělo německé vydání, kde odmítly Beccariovy názory Immanuel Kant, J.W. Goethe, G.W.F. Hegel i Johann Gottlieb Fichte, obhajující přiměřenou odplatu za těžké zločiny. Je tedy jasné, že o trestu smrti se vedly po dlouhá léta nejrůznější filosofické úvahy.

Jako se dříve pochybovala o účelnosti a humánnosti trestu smrti, diskutuje se v současné době o účelnosti a účinnosti trestu odnětí svobody, tedy věznění odsouzených. Ke slovu se dostávají alternativní tresty, jejichž využití vzrůstá právě v současné době a mezi které se řadí i výkon obecně prospěšných prací (OPP). Alternativa je všeobecně chápána, jako jiná forma řešení určitého problému, životní situace. Je to možnost dospět k vytýčenému cíli jinou cestou, na které se možná vyhneme mnohým negativním vlivům spojenými s dosažením kýženého cíle.

2 ALTERNATIVNÍ TRESTY

V oblasti trestního práva je alternativa možnost volby mezi dvěma a více způsoby řešení spáchaného protiprávního činu. Soudce má možnost volby, která může být rozhodující pro budoucí rozvoj a existenci odsouzeného, zvláště pak, pokud se jedná o mladistvého. Odsouzený má tak možnost vykonat svůj trest na svobodě. „Alternativní tresty nezabavují pachatele zcela svobody, ale částečně zbavují nebo omezují jeho práva“ (Sotolář a kol., 2000, s. 468). Odsouzený by si měl při výkonu alternativního trestu uvědomit, co vlastně spáchal a že právě teď má možnost svůj skutek napravit. Odsouzenému se tak dostává možnosti učinit něco pozitivního pro oběť nebo společnost.

2.1 Dělení alternativních trestů

Rozdělení alternativních trestů, podmínky jejich ukládání a samotný výkon těchto trestů upravuje zákonná norma. „Posilování úlohy alternativních trestů je jednou z hlavních filozofií zákoníku. U méně závažných trestných činů je cílem nahradit trest odnětí svobody alternativními druhy trestů“ (Zákon č. 40/2009 trestní zákoník).

2.1.1 Uložení peněžitého trestu

K uložení peněžitého trestu se přistupuje v případech, kdy se jedná o náhradu způsobené škody nebo odškodnění oběti. V cizině se peněžité tresty ukládají běžně v případech náhrady způsobené škody nebo odškodnění oběti. Výše náhrady je podle místních zákoníků v zemích a podle ekonomické situace osoby, příp. rodiny pachatele. Zásadou je i nahrazení trestu odnětí svobody alternativními druhy trestu s určením předpokladu spojením se zásadou nespojení s odnětím svobody. Peněžítá náhrada se může podle trestního zákoníku pohybovat až do výše 36,5 miliónů Kč. Podle předchozí právní úpravy se mohl peněžitý trest uložit pouze do výše 5 miliónů Kč.

2.1.2 Trest obecně prospěšných prací

Trest OPP byl nově upraven a to především v oblasti zjišťování podmínek pro uložení výkonu tohoto trestu. Trest OPP je ve vývoji v řadě zemí. Dodržuje zásadu zjištění podmínek pro uložení výkonu tohoto trestu ve společenství a sledování a kontroly chování a plnění dalších podmínek uložených soudem a odpovídajících zákonům příslušné země.

Nová úprava v ČR podle Zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, obdobně jako i v jiných zemích, se zabývá všemi aspekty trestní činnosti, postihem za trestné činy a samotnou kvalifikaci trestních činů, úpravou oblasti obecně prospěšných prací a činností Probační a mediační služby. Trest obecně prospěšných prací nezabavuje svobody, ale vyžaduje ochotu podrobit se omezení v běžném životě a přináší šanci nápravy bez nepříznivých dopadů, které přináší trest odnětí svobody. Díky následnému zahlazení odsouzení, které se provádí „výmazem“ odpracovaného trestního činu z rejstříku, má odsouzený větší šanci uplatnit se na trhu práce a v osobním životě.

2.1.3 Trest domácího vězení

Odsouzený není při výkonu trestu odtržen od svého přirozeného sociálního prostředí, kterým je v první řadě myšlena rodina a aktivity včetně zaměstnání, které odsouzený běžně vykonává. Další zmiňovanou výhodou je ekonomická úspora státu, který nemusí hradit výkon odnětí svobody odsouzeného. Tento nový trest by měl zaplnit mezeru, která vznikne díky nové úpravě trestu obecně prospěšných prací, který už nebude možné ukládat např. pachatelům opakované, zejména majetkové trestné činnosti a u nichž soud zvažuje již uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Tresty omezující svobodu pohybu jsou stejně staré jako lidstvo. Podle Čádové, (2010) nejde v současné době o izolaci politických odpůrců či o pouhou odplatu za spáchaný trestní čin, ale o vhodné vyvážení prevence a represe, o kontrolu a potlačování kriminality, přičemž se odsouzenému dává prostor žít běžným spořádaným životem, plnit své povinnosti, neztratit své sociální zámezí a vazby. Ve světě je domácí vězení nejvíce využíváno jako přímá náhrada odnětí svobody nebo jeho části v případě podmíněného propuštění, jako náhrada vazby či v kombinaci s podmíněným odsouzením, méně často jako samotný trest.

V praxi to znamená, že odsouzený bude mít povinnost se ve stanovenou dobu (např. 20.00 – 05.00 hod.) zdržovat v místě svého bydliště. Kontrolu nad dodržováním bude zajišťovat namátkově úředník Probační a mediační služby. K zajištění dodržování domácího vězení bude využíván i elektronický monitorovací systém, který umožňuje detekci pohybu odsouzeného. Trest domácího vězení může být uložen za přečiny v maximální délce dvou let.

Domácí vězení, jako trest, používaly nejen vládcí a soudy středověku, ale i komunistické režimy v bývalém SSSR, Polsku, Severní Koreji a také v roce 1948 soudy v naší republice, např. zvláště v tzv. řešení náboženské otázky.

„Evropský přístup ukládání trestu domácího vězení byl v historických počátcích v osmdesátých letech 20. století vyvolán především ekonomickými důvody - domácí vězení je jednoznačně levnější než pobyt odsouzeného ve vězení. Následky přeplněných věznic a tlak veřejného mínění na řešení neutěšené situace ve vězeňství. „Teprve později se přešlo na pojetí domácího vězení jako potrestání ve formě izolace, za účelem ochrany společnosti začleněním domácího vězení do kontextu probace.“ (Čadová, 2010, s. 158). K většině západoevropských zemí se postupně připojují i země střední a jihovýchodní Evropy. Kromě domácího vězení jako izolace potrestaných se přechází i k elektronickému monitoringu v celé EU, včetně možnosti přenosu výkonu trestu do jiné členské země EU.

2.1.4 Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Nově zavedeným alternativním trestem je od 1. 1. 2010 zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Zavedení trestu je reakcí společnosti na veřejnou poptávku, týkající se především násilí na sportovních utkání, zvláště fotbalových utkání ve Velké Británii, kde se „rowdies“ stali postrachem celé Evropy. Nepokoje vyvrcholily na tragickém večeru na stadionu Heysel v Bruselu při finále o Pohár mistrů evropských zemí mezi Juventusu Turin a FC Liverpool. Došlo k davové panice, při které zahynulo 39 osob a 600 bylo zraněno.

Podle Talandové právní úprava ve Velké Británii okamžitě umožnila soudům zakázat vstup na fotbalové utkání v celém Spojeném království. Byl přijat speciální zákon o fotbalových výtržnostech /Football Spectator Act/ v roce 1989, upravený 2000 jako Football Disorder Act. V ČR byla přijata alternativa, přičemž zajištění výkonu tohoto zákazu je v kompetenci Probační a mediační služby. Klíčová je spolupráce PMS s policií ČR, organizátorů zakázaných akcí (např. Českomoravského fotbalového svazu) a poskytovatelů specifických programů.

3 TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Zatímco v zahraničí existuje trest v podobě obecně prospěšných prací desítky let a je společností hojně podporován, v České republice figuruje v trestních předpisech patnáct let. I přesto však většina obyvatel netuší, v čem trest spočívá. Věznice jsou přeplněné a jejich financování značně zatěžuje státní rozpočet a ne všichni, kteří spáchali trestný čin, by měli jít za mříže. Právě díky alternativním trestům je zde možnost neposílat pachatele některých trestných činů do vězení a odsouzení nemusí být odtrženi od svých rodin, zaměstnání apod. Musí však např. odpracovat určitý počet hodin uložený soudem pro obecně prospěšné účely.

Podle Mgr. Kubačky se jedná o alternativní trest, což znamená, že pachatel za svůj přečin nemusí jít do vězení, ale je potrestán jiným trestem. Při uložení trestu obecně prospěšných prací musí zdarma ve svém volném čase odpracovat soudem stanovený počet hodin pro obecně prospěšné účely. V praxi soudy ukládají trest obecně prospěšných prací např. za sprejství (poškození cizí věci), neplacení výživného, řízení pod vlivem alkoholu nebo ublížení na zdraví či krádež. Je potřeba také zmínit, že jde o obecně, nikoli veřejně prospěšné práce. Často se tyto pojmy pletou, přitom veřejně prospěšné práce nejsou trestem ukládaným soudy, ale nástrojem využívaným úřady práce k podpoře zaměstnanosti.

Od 1.1.2010 vstoupil v platnost Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ten se zabývá všemi aspekty trestné činnosti, postihem za trestné činy a samotnou klasifikací trestných činů. Upravuje také oblast obecně prospěšných prací a činnost Probační a mediační služby. Při ukládání trestních sankcí je nutné postupovat podle předem daných kritérií. Trestní sankce se ukládají s přihlédnutím k povaze trestného činu a nesmí jimi být ponížena lidská důstojnost. Podle Zákona č. 40 trestního zákoníku se ukládá druh a výměra trestu. Při ukládání trestu se přihlíží například k možnosti nápravy obviněného, k polehčujícím a nebo naopak k přitěžujícím okolnostem a samozřejmě k povaze spáchaného trestného činu. Za spáchané trestné činy může soud uložit několik druhů trestů. Mezi tyto druhy patří i uložení obecně prospěšných prací. Soud může uložit trest obecně prospěšných prací v situaci, kdy povaha a závažnost přečinu nevyžaduje uložení jiného trestu. V zásadě se však trest obecně prospěšných prací neukládá opakovaně, pokud již byl dříve trest uložen a došlo během výkonu trestu k přeměně na trest odnětí svobody.

Soud může uložit výkon obecně prospěšných prací v rozmezí 50 – 300 hodin. Původní právní úprava umožňovala uložení až 400 hodin. Při ukládání trestu se přihlíží ke stanovisku pachatele, jeho zdravotnímu stavu a možnosti uložení trestu. V praxi soudy ukládají trest obecně prospěšných prací např. za sprejersství (poškození cizí věci), neplacení výživného, řízení pod vlivem alkoholu nebo ublížení na zdraví či krádež.

Samotná podstata trestu spočívá v nápravě a provedení práce k obecně prospěšným účelům a neslouží pachateli k výdělku. Jako obecně prospěšná práce může být údržba veřejných prostranství, budov a komunikací. Dále práce ve prospěch státních a jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláváním, kulturou, ochranou zdraví, ochranou životního prostředí, humanitární, sociální, charitativní a náboženskou činností. Konkrétně se může jednat o výkon práce v zařízeních sociální péče – domovy pro seniory, handicapované občany. Při samotném výkonu práce je také možné přihlídnout nebo využít profesního zaměření pachatele. Pachatel má povinnost vykonat trest na základě tří základních podmínek – osobně, bezplatně, ve svém volném čase. Odsouzení si trest odpracovávají v obcích, městech, občanských sdruženích a neziskových nebo příspěvkových organizacích. Velmi často se jedná o údržbu veřejných prostranství, uklízení a opravy objektů, péči o veřejnou zeleň, zednické práce nebo i pomoc v administrativě. Vše záleží na domluvě s poskytovatelem prací, který může ve svůj prospěch využívat kvalifikace odsouzeného. Docházka do institucí je velmi individuální, některé potřebují, aby občan pracoval dopoledne každý den v týdnu, jiné umožní výkon prací o víkendech nebo třeba i do osmi hodin do večera. Při výkonu trestu obecně prospěšných prací musí být odsouzený v kontaktu s Probační a mediační službou.

Podle zákona č. 40 je také podmínkou vykonání trestu obecně prospěšných prací nejpozději do jednoho roku od nařízení. Výjimkou je nevykonání práce ze zdravotních důvodů, nebo pokud pachatel vykonával trest odnětí svobody, nacházel se ve vazbě. V případech, kdy pachatel nedodrží podmínky výkonu trestu, nenastoupí k výkonu trestu a jak je uvedeno v trestním zákoníku nevede řádný život, může soud přeměnit trest obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody. V takovémto případě se každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací počítá za jeden den odnětí svobody. Soud má také možnost stanovit nad odsouzeným dohled na dobu výkonu trestu, stanovit další potřebná omezení nebo povinnosti a stanovit výchovná opatření pokud se jedná o pachatele ve věku blízkému věku mladistvých. I mladistvým, tj. pachatelům

mladším 18 let, může soud tento trest uložit. Pravidla výkonu jsou v podstatě stejná, jen horní hranice trestu je sto padesát hodin. Právě na mladistvé se alternativní tresty zaměřují ve větší míře.

Kriminalitu mladých lidí provází neadekvátnost jejich chování. Ta je většinou podmíněna nemožností dosáhnout na splnění svých materiálních tužeb společensky prostředky, které nejsou v souladu se zákonem či společenskými normami. Mladí lidé obecně mají tendence k radikalismu a nekompromisnosti, k braní spravedlivosti do svých rukou. Důležitým znakem kriminality mladých lidí je výrazná neschopnost odložit uspokojení svých potřeb na pozdější dobu nebo se některých potřeb vzdát, často impulzivní chování. U mladých pachatelů se často setkáváme s použitím brutálního násilí, ať již vůči osobě či věci. Objektem zájmů či předmětem útoku se stávají hlavně věci pro mladé lidi atraktivní, věci které jsou módní. V současné době se mladí lidé stále více zapojují i do kriminality dospělých a dostávají atraktivní podněty i za svou účast na činnosti zločineckých skupin či za drogově dealerské služby. Pro sociální delikvenci je příznačná spolupráce s ostatními členy skupiny při provádění delikventních aktů, jako je např. vandalismus, přičemž delikventní komunita svému členu zajišťuje status i potřebu uznání z jeho chování. Tyto sociální skupiny bývají také často posíleny alkoholem nebo jinými omamnými látkami.

Dnem 1. ledna 2004 nabyl účinnosti zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, který si klade za cíl nově upravit zásady odpovědnosti a sankcionování mládeže za protiprávní činy i řízení ve věcech mladistvých.“ (<http://trestni2.juristic.cz/484644/oddil/trzo>).

Umístění dospívajícího ve vězení má mnohem často negativní dopad, protože tímto opatřením přichází mladý člověk o působení důležitých vlivů pro jeho dozrávání a vývoj a naopak je vystaven řadě vlivů deformující jeho charakter. Mimo jiné se také velmi často ukazuje, že trest odnětí svobody nepřináší očekávané snížení kriminality. Proto se nyní raději využívá nových forem zacházení s mladistvými pachateli trestné činnosti, mezi které patří obecně prospěšné práce.

Obecně prospěšné práce představují trest, který odsouzený vykonává, aniž by musel opustit své rodinné, sociální či pracovní prostředí. Trestní zákon umožňuje uložit trestní opatření obecně prospěšných prací v rozmezí 50-300 hodin (u dospělých) a 50-150 hodin

(u mladistvých) za trestní čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody jehož, horní hranice nepřesahuje 5 let.

3.1 Výhody a nevýhody obecně prospěšných prací

Trest obecně prospěšných prací nezbavuje svobody, ale vyžaduje ochotu podrobit se omezení v běžném životě.

Přináší šanci nápravy bez nepříznivých dopadů, které sebou přináší trest odnětí svobody.

Díky následnému zahlazení odsouzení, které se provádí výmazem „odpracovaného“ trestného činu z rejstříku, má odsouzený větší šanci uplatnit se na trhu práce.

Člověk je potrestán, ale zároveň vykonává činnosti, které obohacují společnost, a tím vůči ní splácí svůj dluh. Pachatel se setkává nejen s námi, ale v mnoha případech i s poškozenými a díky tomu má možnost uvědomit si, co spáchal a přebrat tak za své činy odpovědnost.

Pokud odsouzený s institucí nespolupracuje, nedostavuje se k výkonu prací nebo je jinak problémový, může mu vypovědět dohodu. Probační úředník navrhne soudu změnu místa výkonu trestu nebo přeměnu nevykonané části trestu v odnětí svobody.

4 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Podle Šterna je činnost Probační a mediační služby stěžejní pro výkon alternativních trestů, nevyjímaje výkon obecně prospěšných prací. Jak jsem již v úvodu své práce zmínil, ve výkonu obecně prospěšných prací sehrává hlavní roli.

Zákon 257/2000 Sb. upravuje řízení, organizace a činnost Probační a mediační služby. Stěžejním úkolem Probace je vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným. Dohledem se rozumí sledování chování odsouzeného, ale také poskytování individuální pomoci, která směřuje k obnovení sociálních vztahů se společností. Mediací se rozumí proces, tzv. mimosoudní zprostředkování řešení sporu mezi obviněným a poškozeným. Mediace je možná jedině se souhlasem obou stran a cílem mediace je dojít ke smírnému konci a vyřešení konfliktu.

Probace a mediace má svoji organizaci a danou strukturu. Výkon této služby je zajištěn prostřednictvím středisek PMS, která jsou v sídlech okresních soudů. Tyto střediska se dále můžou dělit na oddělení se zaměřením na specifickou skupinu klientů. Oddělení zaměřená na mladistvé, obviněné ve věku blízkém věku mladistvých nebo na uživatele omamných a psychotropních látek.

Mediace je šířena v Čechách od počátku 90. let díky západním demokratickým skupinami odborníků, kteří s ní měli již 30 leté zkušenosti. Know how této techniky v netrestní oblasti přivezli mediátoři z USA z iniciativy nadace Partners for Democratic Change. Pomáhali zde rovněž založit České centrum pro vyjednávání a řešení konfliktů. Cílem bylo šířit mediaci na universitní a nestátní úrovni v celé oblasti mimosoudního vyjednávání. Část organizace přešla v druhé půlce 90. let do sítě Partners (dnes Partners Czech, o.p.s.), malá část založila vzdělávací agenturu Centrum.dohody. s.r.o. a většina zájemců založila v roce 2000 Asociace mediátorů ČR, o.s. Cílem je udržovat mediaci na vysoké profesionální úrovni, dodržovat profesní standardy a etický kodex mediátora, šířit o ní povědomí a vzdělávat zájemce o mediační dovednosti v rámci vzdělávacích standardů, které zaručují profesionalitu. AMČR je držitelem akreditace MŠMT ČR, vytvořila etický kodex mediátora, formulovala vzdělávací a profesní standardy mediace, má vlastní akreditační systém, od května 2003 je členem Světového fóra mediátorů (WFM) a od prosince 2007 je členem Iniciativy Evropské sítě mediátorů (EMNI). Asociace realizuje mediaci v rodinném, komunitní, pracovně-obchodní a etnické oblasti.

4.1 Činnost probační a mediační služby

Úkolem PMS je vytvoření vhodných podmínek k projednání věci. PMS má také stanovené své hlavní činnosti. V první řadě obstarává podklady o obviněném, jeho rodinném a sociálním zázemí. Vytváří vhodné prostředí pro uzavření dohody mezi obviněným a poškozeným, vykonává dohled. Dohledem se rozumí pravidelný kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby. Probační úředník vytváří a realizuje s pachatelem probační plán a dohlíží na dodržování podmínek uložených soudem. Povinnosti pachatel jsou vyjmenovány v §50 Zákona č. 40 a jsou následující:

- a) spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu probační úředník stanoví, a plnit probační plán dohledu,
- b) dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které mu probační úředník stanoví,
- c) informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání a zdrojích obživy, dodržování soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností a jiných důležitých okolnostech pro výkon dohledu určených probačním úředníkem,
- d) umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se zdržuje.

Probační a mediační služba věnuje také nemalou pozornost prevenci trestné činnosti. Dále spolupracuje se státními orgány a institucemi. Spolupráce s PMS se týká především orgánu sociálního zabezpečení, školami a školskými zařízeními, zdravotnickými zařízeními, s registrovanými církevními a náboženskými společnostmi, zájmovými sdružení občanů, nadacemi a dalšími institucemi.

4.2 Zajištění výkonu a realizace PMS

Samotný výkon a realizaci PMS zajišťují úředníci a asistenti. Úředník musí být bezúhonný, způsobilý k právním úkonům a požadavkem je i vysokoškolské vzdělání. Asistentem se může stát osoba, která dovršila 21 let, je způsobilá k právním úkonům a má dokončené vysokoškolské vzdělání. Tito úředníci a asistenti jsou povinni se dále vzdělávat a prohlubovat své znalosti. V zájmu usměrňování činnosti PMS je zřízena Rada pro probaci a mediaci. Tato Rada navrhuje pravidla pro PMS, projednává koncepční a metodické materiály a vyjadřuje se k dalším aspektům PMS.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PROJEKT VÝZKUMU

5.1 Cíle výzkumu

Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky“ (Gavora, 2000, s. 11).

Hlavním cílem výzkumu je zmapovat stav výkonu Obecně prospěšných prací v regionu Kroměříž.

Dílkými cíli jsou:

- a) zmapovat průběh výkonu trestu z pohledu odsouzených
- b) zjistit motivační faktory přispívající k řádnému dokončení trestu
- c) zmapovat možnou podporu rodiny a blízkých při výkonu OPP
- d) vyhodnotit kvalitu spolupráce mezi odsouzeným a PMS
- e) zmapovat pracovní podmínky odsouzených během výkonu OPP
- f) zjistit možná pozitiva plynoucí s výkonu OPP

5.2 Popis výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvoří klienty PMS v Kroměříži. Jedná se dostupný výběr výzkumného souboru. Výzkumný vzorek tvoří celkem 5 osob ve věku 21-39 let a to 4 muži a 1 žena. Jsou to klienti PMS, kteří v současné době (v roce 2011) vykonávají nebo vykonávali trest OPP a byli vybráni úředníkem PMS, jako vhodné osoby pro realizování výzkumu. Výzkumný soubor byl definován pouze v rámci regionu Kroměříž. Dva z klientů již výkon OPP řádně dokončili.

Tab. 1 Demografické údaje

iniciály respondentů	V.V.	M.M.	O.G.	A.H.	V.D.
pohlaví respondentů	muž	muž	muž	žena	muž
věk respondentů	22	39	28	31	21

5.2.1 Životní příběhy klientů k dané problematice

Pan V.V. je mladý muž, pro kterého je trest OPP novou zkušeností. Trest OPP byl udělen na základě porušení podmínky, která následovala po autonehodě, která byla klasifikovaná jako obecné ohrožení. Pan V.V. má rodiče, kteří jeví o vývoj celé situace nemalý zájem a také přítelkyni, která se ho snaží podpořit. Po škole se mu podařilo najít zaměstnání a uplatnit se jako dobrý elektroinstalatér. Všechny své činnosti nyní musí omezovat a skloubit s výkonem OPP. Výhodou pro něj je již zmíněná podpora rodiny a blízkých včetně přátel. Celou svoji budoucnost má ještě před sebou a snaží se výkon OPP zdárně dokončit a udělat vše proto aby se taková situace již neopakovala.

Pan M.M. má za sebou bohatou trestní minulost. nejedná se o jeho první výkon trestu OPP. Má také zkušenosti s výkonem TOS, kdy byl odsouzen za krádeže a vloupání. Pan M.M. má syna, se kterým se však nevidá. Mezi jím a jeho bývalou družkou nepanují dobré vztahy, je mu neustále vyčítáno neplacení výživného. Po propuštění z TOS se znovu oženil, tento svazek však neměl dlouhého trvání a k jeho rozpadu přispěla velkou měrou bývalá družka. Jeho životní situace není nijak jednoduchá, delší dobu se mu nedaří najít stále zaměstnání, přežívá díky podpoře svých rodičů a něco málo si přivydělá jako řidič taxíku. V současné době vykonává trest OPP, který byl udělen za neplacení výživného. Také se uchází o práci, měl by nastoupit jako řidič vysokozdvížného vozíku. Věří, že pokud práci získá, vše se obrátí k lepšímu, bude schopen splácet dluh vůči bývalé družce a tím se vyhne dalším postihům.

Pan O.G. je v okolí svého bydliště velmi známou osobou. Zvláště pak v restauračním zařízení, které navštěvuje nebo spíše navštěvoval. Pro výtržnost a ublížení na zdraví byl udělen trest OPP v množství 200 hodin. Pan O.G. byl motivován svoji družkou a 5 měsíčním dítětem. Trest se mu podařilo řádně dokončit. Samotný výkon však nebyl pro pana O.G. úplně příjemnou záležitostí. Zakládá si na své reputaci a výkon prací v místě

bydliště, kde ho zná spousta lidí nebyl pro jeho osobu vyhovující. S pomocí PMS byl schopen si domluvit jiné místo výkonu OPP. Na řádném dokončení trestu se nemalou měrou podílela i družka pana O.G., které hodně záleželo na společné výchově jejich dítěte. Větší podpory se nedočkal od rodičů a jeho mladší bratr má v současné době nastoupit k výkonu trestu OPP. V současné době dochází pan O.G. na dohled, který vykonává PMS. Má i zkušenosti s vazební věznicí kde strávil určitou dobu. Tento fakt také velmi silně motivoval k řádnému dokončení trestu.

Paní A.H. je velmi komunikativní a společenská osoba. S výkonem trestu OPP se potýká prvně v životě. Samotný výkon ji příliš nepřidává na sebevědomí a úplně nesouhlasí s jeho udělením. Jako místo výkonu si vybrala Charitu v Kroměříži, kde zajišťuje výkon pomocných prací. V současné době se potýká s vážnými zdravotními problémy a výkon OPP musela po domluvě s PMS odložit na neurčito.

Pan V.D. je nejmladší ze všech respondentů. Trest OPP byl udělen za čin, který se dá nazvat jako mladická nerozvážnost. Výkon OPP musí skloubit se svým studiem, což se mu zatím daří. Podporu při výkonu mu poskytují rodiče, na kterých je zatím stále určitou měrou závislý. Místem výkonu OPP je domov pro osoby se zdravotním postižením. Při výkonu trestu se dostane do kontaktu přímo s klienty domova. Personálem domova je vnímán velmi kladně, nejedná se o žádného „delikventa“. K řádnému dokončení trestu je motivován ze strany rodiny a přátel.

5.3 Metodologie

Při výzkumu bude použit kvalitativní výzkumný postup. Z kvalitativních metod použiji polostrukturované interview, výsledky kvalitativního výzkumu budou analyzovány pomocí metody otevřeného kódování. Podle Gavory (2000) se při použití polostrukturovaného interview respondentům nabídnou alternativy odpovědí, posléze respondenta žádáme o objasnění, vysvětlení. Polostrukturované interview se může podle situace přibližovat k volnému nebo naopak ke strukturovanému interview.

Při plánování interview je třeba brát v potaz prostředí, kde bude probíhat. V mém případě jsem volit podle přání klientů, většinou se jednalo o restaurační zařízení, v jednom případě o prostory PMS.

Výsledkem bude vytvoření prvotní kategorizace dat, odpovědi respondentů budou seřazeny do širších kategorií. K jednotlivým odpovědím budou přiřazeny specifické kódy, např. písmena nebo číslice.

5.3.1 Otevřené kódování

„Věda by nemohla existovat bez pojmů. Proč jsou pojmy tak zásadní? Protože právě pojmenováním jevů na ně zaměřujeme svou neustálou pozornost“ (Švaříček, 2007).

Podle Švaříčka je otevřené kódování část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů. Na základě otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na samostatné části, které výzkumník prostuduje, porovnává údaje a zjišťuje podobnosti a rozdíly, dále jsou kladeny otázky o jevech údají reprezentovaných. Základem otevřeného kódování jsou dva analytické postupy. První se týká porovnávání, druhý kladení otázek. Konceptualizace údajů je prvním krokem analýzy. Tím se myslí rozbor věty nebo odstavce a přidělení jména – něčeho, co bude zastávat nebo reprezentovat tento jev. Postup je následující. Kládeme si o každém jevu otázku jako: Co to je? Co to reprezentuje? Porovnáváme případ s případem, podobným jevům mohou být přidělena stejná jména.

Podle Švaříčka se Během výzkumu mohou vyskytnout desítky až stovky pojmů. Tyto pojmy je třeba seskupit, podobné s podobnými. Jakmile jsme v údajích identifikovali určité jevy, můžeme pojmy seskupovat kolem nich. Proces seskupování pojmů, nazýváme kategorizace. Jev reprezentovaný určitou kategorií dostane také pojmové označení, toto označení by již mělo být abstraktnější než jména pojmů, které jsou v této kategorii. Existují různá pojetí procesu kategorizace.

Vybrané pojmenování by obvykle mělo co nejvíce logicky souviset s údají, které zastupuje, dostatečně názorně. Důležitým zdrojem pojmenování jsou slova, která použili přímo respondenti. Tyto termíny nazýváme „in vivo“ kódy. Při vytváření kategorie se začne nejdříve s jejími vlastnostmi, ty mohou být potom rozloženy na jednotlivé dimenze (dimenzionalizovány). Vlastnosti jsou charakteristiky nebo znaky kategorie a dimenze reprezentují umístění vlastnosti na nějaké škále. Proces otevřeného kódování podněcuje objevování nejen kategorií, ale i jejich vlastností a dimenzí. Vlastnosti a dimenze jsou základem pro vytváření vztahů mezi kategoriemi, subkategoriemi a hlavními kategoriemi.

Jakákoliv vlastnost má také své vlastnosti – podvlastnosti. Každé z nich může být přiřazena nějaká dimenze.

Podle Švaříčka existují různé způsoby pojetí procesu otevřeného kódování. Pečlivé zkoumání jednotlivých větných úseků, někdy i jednotlivých slov. To je asi ten nejpodrobnější a nejplodnější způsob analýzy. Při kódování je možné postupovat po větách nebo odstavcích. Přitom hledáme hlavní myšlenku, která je vyjádřena touto větou nebo tímto odstavcem. Třetím způsobem je vzít celý dokument. Výzkumník hledá podobnosti nebo naopak odlišnosti.

Počáteční označení pojmů jsou často součástí rozhovorů, terénních poznámek. Kategorie a odpovídající pojmy se pak zapisují do záznamů kódování, což je určitý typ záznamu. Existuje mnoho specifických způsobů jejich záznamu záleží na výzkumníkovy jak záznam pojme. „Pojmy jsou základní stavební kameny teorie. Otevřené kódování je v metodě zakotvené teorie analytickým procesem, jímž jsou pojmy identifikovány a rozvíjeny, ve smyslu jejich vlastností a dimenzí.“ (Švaříček, 2007) .

Pro zpracování výzkumu jsem si vybral metodu otevřeného kódování, kdy jsem pomocí konceptualizace údajů přiřadil specifický kód každé větě zapsaného rozhovoru. Pomocí kategorizace jsem seskupil podobné pojmy a formuloval vlastnosti jednotlivých kategorií. Jednotlivé vlastnosti dané kategorie jsem následně doplnit o dimenze, které znázorňují stupeň nebo intenzitu vlastnosti. Takto vzniklo celkem 6 kategorií se svými specifickými vlastnostmi a dimenzemi. V příloze uvádím zápis polostrukturovaného interview.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

6.1 Kategorizace sesbíraných dat

Prostřednictvím otevřeného kódování rozhovorů jsem identifikoval následující klíčové kategorie. Následně jsem specifikoval pracovní cíle výzkumu do jejich finální podoby.

Kategorie č. 1

Okolnosti ovlivňující průběh výkonu OPP (z pohledu odsouzených)

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Podmínky – úměrné

Náročnost – střední

Omezení – malé

Kategorie se zaměřuje na samotný průběh výkonu OPP a to z pohledu odsouzených. Častými argumenty respondentů byla časová náročnost, kdy nebylo možné skloubit výkon OPP se stávajícím zaměstnáním odsouzených. Časovou náročnost také ovlivňuje také počet udělených hodin a termín dokončení prací. Například 300 hodin výkonu OPP lze při zaměstnání absolvovat jen s velkým sebezapřením a obtížemi. Výkon OPP např. v Technických službách města Kroměříž nebo v domovech pro seniory podléhá provozu na směny. Většina odsouzených může práce vykonávat po skončení nebo před zahájením pracovní doby. Většina vykonávaných prací je pomocného rázu. Jedná se o udržování pořádku v obci (hrabání listí, odklízení sněhu, natírání plotu apod.) a v zařízení. Odsouzení vykonávají OPP v DPS, v charitě, kde neposkytují pomoc přímo klientům, ale zajišťují pomocné práce (stlaní postelí, mytí podlahy). Výhodou pro klienty je to, že nejsou nijak omezováni ve volném pohybu a výkon OPP si můžou naplánovat podle svých potřeb, nejdéle však do jednoho roku.

„Ve Vážanech jsem dělal spíš pomocné a udržovací práce = vytírání podlahy, mytí oken, úklid pokojů klientů, jídelny, toalet, údržba zeleně v okolí domova, hrabání listí a sněhu. Nabízeli mi práci ve školce, psychiatrické léčebně, v domově pro postižený (DOZP Barborka) a v domově seniorů (DPS). Vybral jsem si domov a to jednak, že sem tam již OPP vykonával a také si zde můžu domlout hodiny podle svých možností a i přes víkendy.“ (MM – 01/11)

„Na PMS sem měl na výběr práci v DPS, Technických službách a zmíněné školce“. Sám je zaměstnán jako elektroinstalatér, práce na směny v DPS a TS mu nevyhovovala. „Vykonával jsem práci, jako je sekání trávy, vytrhávání plevelů, údržba prostředí, odmetávání sněhu a jiné pomocné práce. Přímo s dětmi jsem se do nějakého přímého kontaktu nedostal.“ (VV – 01/11)

Práce spočívala v udržování pořádku místní obce, „Hrabal jsem listí, trhal plevel na chodnicích, prostě dělal takové ty veřejné služby, taky jsem vynášel židle na kulturáku, pomáhal u bouračky a natíral ploty, sekal trávu na hřišti.“ Pracoval v průměru 5 až 8 hodin denně, práci mi zadával starosta. (OG – 01/11)

Kategorie č. 2

Motivace k řádnému dokončení

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Strach – přítomný

Odhodlání – silné

Nechť – malá

Odsouzení jsou při výkonu OPP motivováni k řádnému dokončení trestu hned několika faktory. Jedním, asi hlavním, motivem je možná přeměna trestu OPP na trest odnětí svobody. Zvláště to platí jen pro klienty, kterým byla stanovena nejvyšší možná hranice 300 hodin OPP. Obavy z přeměny v TOS se prohlubují ještě více u klientů s trestní minulostí, kteří již byli k TOS odsouzeni. Přeměnou v TOS by odsouzený ztratil veškeré výhody, které v sobě OPP zahrnují. U dotazovaných klientů se jen málo projevovala

nechuť pravidelně docházet do práce, spíše jen v počátcích trestu. Ke konci trestu naopak stoupalo odhodlání odsouzených OPP řádně dokončit.

Přeměnu trestu OPP na TOS bere jako nevhodnou, nepřiměřenou vzhledem ke spáchanému činu. Mínil, že TOS má být udělen tomu kdo spáchá vážnější zločin než-li spáchal on sám. (VV- 01/11)

Na konec výkonu OPP se očividně těší, začne s novou prací. „Pokud bych neměl práci, po výkonu OPP mě čeká podmínka a kdybych neplatil výživné následovala by vazba“.

V minulosti nastoupil TOS v trvání celkem 48 měsíců. TOS a výkon OPP je pro něj nesrovnatelný – u OPP může pracovat, volně se pohybovat a hlavně je doma, při výkonu TOS byl omezen ve všem, už by se nechtěl vrátit. (MM – 01/11)

„Raději bych odpracoval milion hodin, než jít do vazby“! (OG – 01/11)

Je si vědoma přeměny neodpracovaných hodin na TOS, „práce musím dokončit v termínu“ (AH – 02/11)

Kategorie č. 3

Rodina a přátelé (postoje a podpora blízkých odsouzeného)

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Vztahy – pozitivní

Posměch – minimální

Soudržnost – velká

Podpora - výrazná

Odsouzení, kteří OPP vykonávají mají svoji rodinu a blízké přátele, kteří je více či méně ovlivňují a tím pádem mají vliv na samotný výkon prací. Mezi odsouzené se řadí i otec, který pečuje se ženou o malé dítě, a v případě přeměny trestu na TOS by rodina jen těžko vyšla. Takto motivovaná rodina může přispět ke zdárnému ukončení trestu OPP.

Kvalita rodinných vztahů klienty ovlivní, ať si to připustí nebo ne. Odsouzení se často dočkají podpory od svých partnerů, méně podpory překvapivě od rodičů, kteří se většinou staví k výkonu OPP neutrálně. U mladších klientů je patrnější větší soudržnost rodiny nežli u osob starších 30 let. Jedná se již o plně samostatné jedince, kteří nejsou na rodině více či méně závislí. O výkonu OPP většinou vědí jen blízcí známí, kamarádi. Posměch a narážky z jejich strany jsou vnímány klienty spíše jako forma humoru, někdy však mohou klienta donutit ke změně místa (organizace, obce), kde vykonává OPP.

O výkonu OPP věděla jeho rodina a blízcí přátelé. Přítelkyně byla na pana O. G. citově vázaná, motivovala ho k dokončení trestu v řádném termínu. „ Ráno mě budila do práce, čím víc tam budu, tím rychlejc to dokončím“. Ze strany rodiny se nedočkal velké podpory při výkonu OPP. Rodiče hodnotili jeho provinění, jako hloupost, kterou nyní musí odpracovat, nijak ho k dokončení trestu nemotivovali a nepodporovali.

„V Chropyni mi byla práce nepříjemná, mám tady hodně známých a kamarádů a nechtěl jsem, aby všichni věděli, že tady takhle pracuju“ (OG – 01/11)

O výkonu OPP věděla jeho rodina. Matka jeho trest citově prožívala, chvílemi ho litovala, nedokázala to úplně pochopit. Otec reagoval laxně, bez zájmu, vzhledem k tomu, že je dospělý a samostatný, je také zodpovědný za své činy. Reakce matky mu připadala přehnaná, dle jeho názoru zveličovala některé skutečnosti, zvláště pak možnou přeměnu OPP na TOS.

Jeho přítelkyně, která o trestu OPP také věděla, byla spíše nešťastná. Výkon trestu jim ubíral jejich společně trávený čas.

Dále o trestu OPP věděli jeho nejbližší přátelé a kolegové v práci. V práci jsem byl terčem vtípků a posměchu, žádná újma ze strany vedení firmy nevyplynula. (VV – 01/11)

Od 1. února nastupuje do zaměstnání, jako řidič vysokozdvizného vozíku jezdí také s taxíkem (drobný přivýdělek).

O výkonu OPP ví z jeho okolí dost lidí „netajím se tím, co dělám“. (MM – 01/11)

„Snažím se práce dodělat co nejdřív, ale v současné době mám zdravotní problémy. Chtěla bych se víc věnovat svojí rodině, ale musím chodit do práce“. (AH – 02/11).

Kategorie č. 4

Vedení odsouzeného (vedení a spolupráce s PMS)

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Nepochopení – žádné

Odmítání – žádné

Iniciativa - výrazná

Vedením je v této kategorii myšlena spolupráce odsouzeného a PMS, která zajišťuje organizaci práce a poskytuje odsouzenému veškeré potřebné informace. Klienti jsou seznamováni s podmínkami výkonu OPP a poučeni o možných důsledcích při jejich nedodržení. Správné pochopení sdělených informací záleží na způsobu sdělení příslušným pracovníkem PMS. Klienti PMS jsou rozdílní a je třeba volit individuální přístup. Dotázaní klienti PMS souhlasně hodnotili spolupráci s PMS jako velmi dobrou a v případě potřeby věděli, že se mohou na PMS obrátit. Odsouzení mají také možnost se aktivně zapojit do výběru místa a vykonávané OPP. PMS nabídne možné alternativy místa výkonu OPP a je na klientovi, zda si vybere a nebo zda osobně navrhne možné místo a druh výkonu OPP. Během výběru výkonu OPP mohou klienti využít i vlastní profesní kvalifikaci a pracovní zkušenosti. Samotné zorganizování práce poté již spočívá v domluvě mezi odsouzeným a příslušnou organizací nebo obcí.

V případě potřeby kontaktoval PMS, domluva v místě výkonu probíhala bezproblémově, hodnotí ji kladně. „Chtěl jsem změnit místo výkonu a nebyl to větší problém“. (OG – 01/11)

S PMS nebyl v pravidelném kontaktu pouze ze začátku, v době nemoci a na konci trestu. Spolupráci s PMS hodnotí jako velmi kladnou, bez nějakého nátlaku, kladně taky hodnotí možnost samostatného výběru práce. (VV – 01/11)

Domluva s PMS probíhala bez problémů, podepsal „akorát poučení“. (MM – 01/11)

Kategorie č. 5

Pracovní prostředí

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Konflikty – občasné

Spolupráce – aktivní

Pohrdání – skryté

Nedůvěra – mírná

Na výkon OPP má ještě vliv i pracovní prostředí a pracovní kolektiv, který se skládá ze stálých zaměstnanců dané organizace nebo obce. Vzhledem k získaným informacím dochází ke konfliktům mezi odsouzenými a zaměstnanci jen minimálně nebo vůbec. Velmi pozitivně hodnotí respondenti kontakt s vedoucím organizace nebo starostou obce. Někteří odsouzení byli vlídně přijati, byla s nimi domluvena docházka a druh práce s ohledem na jejich potřeby a možnosti. Občasné odmítání pocit'ovali někteří respondenti ze strany stálých zaměstnanců, většinou osob ve vyšším věku nebo v jednom případě ze strany dětí ve školce. Jedná se o stigmatizaci, která se po opakovaném kontaktu pracovníků a odsouzených odbourala.

Občas se klienti setkali s jistou dávkou nedůvěry, která nejspíše pramení z malé informovanosti veřejnosti o výkonu OPP. Ve většině případů se však klienti shodli na bezproblémovém vycházení s ostatními zaměstnanci. Při výkonu OPP byla odsouzeným ze strany vedoucího projevna plná důvěra ohledně vykonávané práce. V jednom případě byla odsouzenému nabídnuta smlouva na dobu určitou. Klient si takto mohl mimo výkon OPP i brigádně přivydělat.

Pracuje většinou v kolektivu, s ostatními zaměstnanci vychází dobře, baví se spolu, domluví se. Stejně dobře vychází i s klienty domova „vy už k nám nebudete chodit, určitě vás rádi uvidíme, když se zastavíte“. ☺

V DPS pracuje v současné době dalších 5 klientů PMS. (MM – 01/11)

Práci vykonává většinou samostatně, výjimečně v kolektivu. Práce v kolektivu mu vyhovuje jen tehdy když jsou členové sebraní „nejsem rád když mě někdo zdržuje a neví co má dělat.“

Při sjednávání práce jednal s ředitelkou školky, byl překvapen vlídným přístupem a přijetím „seděli jsme u kafe a normálně si vykládali“

Od některých pracovníků spíše učitelek cítil předsudky vůči jeho osobě. Některé děti reagovali slovy. „Hele to je vrah“. (VV – 01/11)

Kategorie č. 6

Hodnocení (zhodnocení výkonu OPP z pohledu odsouzeného)

Vlastnosti – dimenzionální rozsah

Ponaučení – mírné

Adekvátnost – úměrná

Pocit odčinění - výrazný

Dotázaní klienti hodnotí trest OPP jako přijatelný, stejně tak se vyjadřují k počtu hodin vzhledem ke spáchanému činu. Ne všichni klienti pak souhlasí s přeměnou OPP na výkon TOS, vzhledem k závažnosti svého provinění. Mohou považovat svůj čin za ne tak závažný, aby byli odsouzeni k TOS. Většina dotázaných měla již s trestem OPP zkušenosti, pouze jednomu klientovi byl udělen trest poprvé. Je zde tedy patrná určitá míra recidivi, kdy klienti sice udělený trest řádně ukončili, ale v budoucnu dochází k dalšímu provinění. Někteří klienti mohou srovnat i trest OPP a TOS, kdy tyto dva tresty považují za diametrálně rozdílné a prakticky nesrovnatelné. Určitým pocitem úlevy a zadostiučinění je pro některé odsouzené řádné dokončení trestu. Mohou se s daným trestem smířit a vnitřně uzavřít.

Řádné absolvování trestu může odsouzeným otevřít nové možnosti pracovního uplatnění, získají nové pracovní zkušenosti. Stává se, že samotná organizace nabídne možnost zaměstnání po řádném absolvování trestu. Jsou to zatím však výjimečné situace a také hodně záleží na zájmu a povaze odsouzeného.

Z počátku se mu zdál trest jako mírný (300 hod. , minule měl 400 hod.), po zjištění že se jedná o maximální hranici a že za 1 neodpracovanou hodinu = 1 den vazby, názor změnil, s tím že je přísnější.

Celkově vnímá trestní právo, jako špatně nastavený systém, trest OPP hodnotí ve výčtu trestu, jako mírný. Trest také porovnává s domácím vězením – OPP hodnotí jako mírnější trest. (MM – 01/11)

Získal nové kontakty, v době nepřítomnosti údržbáře přebral jeho pracovní povinnosti (na smlouvu a za úhradu), z výkonu OPP pro něj vyplývají nové pracovní zkušenosti.

Z odvedené práce měl dobrý pocit, po odpracování považoval trest OPP za uzavřený, jak objektivně tak i vnitřně. (VV – 01/11)

Absolutně nesouhlasí s udělením trestu, natož pak s 200 hodinami, které ji byly nařízeny. (AH – 02/11)

Z počátku výkonu OPP byl rozlobený sám na sebe, vyčítal si spáchaný čin. „Nadával jsem si, proč jsem to udělal, mohl jsem sedět v klidu doma a teď musím pracovat“.

Trest OPP vnímá jako mírný trest ve srovnání s vazbou. 200 hodin OPP vnímal jako přijatelný trest vzhledem k ročnímu termínu dokončení prací.

V místě výkonu OPP se snažil domluvit zaměstnání, starosta ho ale nemohl přijmout pro plný stav svých stálých zaměstnanců.

Z řádně dokončeného trestu OPP měl dobrý pocit, svůj čin považoval za odčiněný, uzavřený. (OG – 01/11)

6.2 Interpretace zjištěných skutečností

Výzkumem bylo zjištěno, jak je výkon trestu OPP posuzován a hodnocen z pohledu samotných odsouzených. Na základě interview byly zjištěny pozitiva a negativa trestu, tak jak je vnímají odsouzení jedinci (respondenti).

Odsouzení vykonávají povětšinou práce pomocného rázu. Náročnost a kvalifikační nároky nejsou nijak velké, problémem je však často zmiňovaná časová náročnost a dodržení termínu dokončení trestu. Roli zde sehrává počet hodin a skloubení výkonu trestu se stávajícím zaměstnáním klienta. Není vyloučené, že výkon trestu může oslabit pozici odsouzeného v jeho zaměstnání nebo že může vést k ukončení pracovního poměru.

Výzkumem bylo zjištěno, že odsouzení jsou k dokončení trestu nejvíce popoháněni možnými sankcemi a to přeměnou trestu OPP na trest odnětí svobody. Ovšem motivace není jen forma zastrašení, ale můžou zde působit faktory, jako zajištění vlastní rodiny a péče o potomky, žádný záznam v rejstříku trestů.

Podporu můžou poskytnout blízcí a rodina, především v případech, kdy se jedná o mladistvého odsouzeného. Nejsou to často rodiče, ale většinou partneři odsouzených, kteří se snaží o to aby jejich polovička trest co nejdříve dokončila a to v řádném termínu.

Na základě sdělených informací byla velmi kladně vyhodnocena spolupráce mezi odsouzenými a PMS. Odsouzeným byly sděleny všechny důležité informace potřebné k řádnému dokončení trestu. V případě potřeby (ohlášení zdravotních problémů) mohli odsouzení kontaktovat PMS, kde se domluvili na dalším pokračování výkonu trestu. V případě, kdy odsouzenému nevyhovovalo místo výkonu OPP, nebyl větší problém s probačním úředníkem domluvit jiné místo výkonu OPP. Odsouzeným byla také nabídnuta možnost aktivně se zapojit do výběru místa výkonu OPP.

Odsouzení se jen zřídka setkávají s projevy pohrdání a nedůvěry ze strany stálých zaměstnanců v místě výkonu práce. Jednotlivé předsudky vůči jejich osobám jsou časem odbourány, ke konfliktům dochází minimálně. Pozitivně hodnotí odsouzení kontakt s vedoucími pracovníky dané organizace nebo obce. Některým byla nabídnuta i možnost pracovního poměru po omezenou dobu.

Samotný výkon trestu OPP může mimo svůj hlavní účel poskytnout odsouzenému i nové pracovní zkušenosti, tím zvýšit uplatnění na trhu práce. Výhodou je i vytvoření si nových kontaktů. Samotnými odsouzenými je trest vnímám jako adekvátní forma potrestání.

7 DISKUZE A ZÁVĚR

„Výkon obecně prospěšných prací v okrese Kroměříž“, tak zní téma mé bakalářské práce, ve které jsem se zabýval zmapováním stavu výkonu trestu OPP z pohledu odsouzených. V teoretické části jsem se zabýval samotným pojmem alternativního trestu a trestu obecně, popsal samotný výkon obecně prospěšných prací, podmínky a uložení výkonu tohoto trestu, činnost Probační a mediační služby. V praktické části práce jsem zjišťoval postoje a názory samotných odsouzených, kteří práce již vykonali nebo stále vykonávají. Stanovil jsem hlavní cíl výzkumu a dílčí cíle výzkumu, popsal výzkumný soubor, metodologii, vytvořil kategorie sesbíraných dat. K získání informací jsem použil kvalitativní výzkumnou metodu polostrukturovaného interview.

Výsledky výzkumu jsem shrnul v interpretaci zjištěných skutečností. Lze tedy říci, že na základě zjištěných skutečností je trest OPP respondenty hodnocen, jako dostatečná forma potrestání. Ve srovnání s ostatními tresty je odsouzenými vnímán, jako mírná forma trestu. Tento názor zastávají především jedinci, kteří mají zkušenosti jak s trestem OPP tak s TOS a mohou tyto dva diametrálně rozdílné tresty porovnávat. Je třeba však zajistit to aby byl odsouzený ochoten trest OPP přijmout a vykonat. Soudy se v budoucnu zaměří na hodnocení toho, zda je udělení trestu OPP u konkrétního pachatele účelným rozhodnutím. Zanedbatelná však není určitá míra „recidivi“, tím je myšleno opakování trestu OPP po řádném dokončení, ale i přeměna trestu OPP na TOS.

V rámci výzkumu bylo dále zjištěno, že informovanost o trestu OPP, o jeho existenci, podmínkách a samotných možnostech výkonu je mezi občany velmi malá, což potvrzují i samotní respondenti, kteří se na pracovišti setkali s projevy nedůvěry, opovrhováním a neinformovaností občanů.

Na základě domluvy s PMS zpracuji materiál s výsledky výzkumu a poskytnu Mgr. Kubíčkoví (úředník PMS), který jej dále zahrne do svých materiálů, případně do výroční zprávy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARBOŘÍK, M. Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení. Trestní právo, č. 5/2006.
- [2] GAJOVÁ, A., HORTÍKOVÁ, P., JANOUŠKOVÁ, K. *Příručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory*. Ostrava 2007. ISBN 978-80-7368-329-0
- [3] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6
- [4] LHOTKA, V. Trest obecně prospěšných prací byl navržen pro pachatele nepříliš závažných trestných činů. *Sociální práce*. 2005, č. 4, s. 12 – 15. ISSN 1213-6204
- [5] MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 2. Vyd., Praha: Portál, 2008. 384 s. ISBN 978-80-7367-502-8
- [6] PŘEMYSL, R. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. Praha 2004. ISBN 80-7179-873-8
- [7] PŘESLIČKOVÁ, H., GAJDOŠ, R., KRUTINA, M. *Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*. Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. 1. Vyd., Praha: Český helsinský výbor, 2003. 72 s. ISBN 80-86436-14-4
- [8] ŠTERN, P. *Probace a mediace : Možnosti řešení trestných činů*. Vyd., 1. - Praha : Portál. 2010. 216 s. ISBN 978-80-7367-757-2
- [9] SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. Vyd., Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7
- [10] ŠVARŤÍČEK, R., ŠEDOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. 1. Vyd., Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0
- [11] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- [12] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

[13] Zvláštní ustanovení o stíhání mladistvých [online] . [12.02.2011]

URL <http://trestni2.juristic.cz/484644/oddil/trzo>

[14] Obecně o trestním zákoníku, Trestní zákoník – moderní trestní kodex [online] .

[12.02.2011]

URL <http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/alternativni-tresty.html>

[15] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník [online] . [12.02.2011]

URL <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/>

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Demografické údaje	26

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OPP	Obecně prospěšné práce
PMS	Probační a Mediační služba
BOZP	Poučení o bezpečnosti práce
CSO	Community service order
Tab.	Tabulka

SEZNAM PŘÍLOH

P I Zázpis polostrukturovaného interview

P II Otázky polostrukturovaného interview

P III. Leták obecně prospěšné práce

P I Zápis polostrukturovaného interview

Pan M.M.

Výkon OPP absolvoval již před 4 lety. Má zkušenosti s trestem odnětí svobody a to v trvání 48 měsíců.

Pracuje ve Vážanech v DPS, minule také, takže ho tam již znají.

Dostal jsem 300 hod. prací, v současné době mám odpracovaných 100 hod. a dalších 200 hod. musím odpracovat asi do konce května.

Ve vězení byl navštěvován jen rodiči, kteří mu v současné době finančně pomáhají, zajišťují stravu a praní prádla.

Trest dostal za neplacení výživného své bývalé družce, se kterou má 15. letého syna. Se synem se nevidím, je to kvůli bývalé družce.

Dále byl ženatý, oženil se když opustil výkon trestu OS, od té doby má problematický vztah se svojí bývalou družkou „raději přejdu na druhý chodník, než se s ní vidět“

Problémy s placením výživného nastaly nejvíce po propuštění z práce, kde byl zaměstnaný 5 let (Barum-práce s vysokozdvíhým vozíkem). Je to špatný, nemám skoro žádné peníze.

Nyní je rozvedený, se svojí bývalou ženou má dobrý vztah, vídají se a navštěvují, jeho bývalá žena přičítá výkon OPP jako vinu jeho bývalé družce, která mu i vyhrožovala. Domluvíme se, zavoláme si a já dojdu na kafe, dostanu i večeři.

„Ve Vážanech jsem děla spíš pomocné a udržovací práce = vytírání podlahy, mytí oken, úklid pokojů klientů, jídelny, toalet, údržba zeleně v okolí domova, hrabání listí a sněhu

Nabízeli mi práci ve školce, psychiatrické léčebně, v domově pro postižený (DOZP Barborka) a v domově seniorů (DPS). Vybral jsem si domov a to jednak, že sem tam již OPP vykonával a také si zde můžu domlouvat hodiny podle svých možností a i přes víkendy.“

Pracuje většinou v kolektivu, s ostatními zaměstnanci vychází dobře, baví se spolu, domluví se. Stejně dobře vychází i s klienty domova „vy už k nám nebudete chodit, určitě vás rádi uvidíme, když se zastavíte“ ☺

V DPS pracuje v současné dalších 5 klientů PMS

Od 1. února nastupuje do zaměstnání, jako řidič vysokozdvizného vozíku jezdí také s taxíkem (drobný přivýdělek).

TOS a výkon OPP je pro něj nesrovnatelný – u OPP může pracovat, volně se pohybovat a hlavně je doma, při výkonu TOS byl omezen ve všem, už by se nechtěl vrátit. TOS byl udělen za krádež a vloupání

Na práci se domluví se vedoucí domova a s uklízečkami, na vrátnici se mu zapisuje docházka

Je si vědom přeměny neodpracovaných hodin na TOS, „práce musím dokončit v termínu“
Proměnu vnímá negativně, ale musel by ji přijmout.

Z počátku se mu zdál trest jako mírný (300 hod. , minule měl 400 hod.), po zjištění že se jedná o maximální hranici a že za 1 neodpracovanou hodinu = 1 den vazby, názor změnil

Celkově vnímá trestní právo, jako špatně nastavený systém, trest OPP hodnotí ve výčtu trestu, jako mírný. Trest také porovnává s domácím vězením – OPP hodnotí jako mírnější trest

O výkonu OPP ví z jeho okolí dost lidí „netajím se tím, co dělám“.

Během výkonu OPP zvažoval i eventuelní nabídku práce v DPS.

Na konec výkonu OPP se očividně těší, začne s novou prací

„Pokud bych neměl práci, po výkonu OPP mě čeká podmínka a kdybych neplatil výživné následovala by vazba“

Domluva s PMS probíhala bez problémů, podepsal „akorát poučení“

P II Otázky polostrukturovaného interview

A/

1. Jaký druh OPP vykonáváte?
2. Můžete během výkonu OPP využít svoji kvalifikaci?

- jaká je kvalifikace/vzdělání

3. Pracujete v kolektivu nebo samostatně?

- co je pro vás vhodnější

- jak vycházíte s ostatními zaměstnanci

B/

4. Jedná se o váš první výkon OPP?
5. Na základě čeho vám byl trest OPP uložen?
6. Vnímáte trest OPP opravdu jako potrestání?
7. Kolik hodin OPP vnímáte jako optimální trest, proč?
8. Znáte všechny povinnosti související s uloženými OPP?

- uveďte

- co by následovalo, kdyby jste nedodržel

- jak vnímáte možnost případné přeměny na TOS, je to spravedlivé

9. Je vaše okolí seznámeno s faktem, že vám byly uloženy OPP?

- rodina, přátelé, kolegové

- jak to vnímají

C/

10. Docházíte pravidelně podle plánu na OPP?

- proč ne

11. Kontaktujete v případě potřeby pracovníka PMS?

12. Vnímáte výběr OPP ze strany pracovníka PMS jako vhodný, došlo mezi vámi a pracovníkem PMS ke vzájemné shodě?

13. Jsou pro vás OPP v něčem přínosné?

- pracovní zkušenost

- nové kontakty

- dobrý pocit z odvedené práce

Vnímá trest OPP opravdu jako potrestání?

Přináší větší šanci k nápravě bez nepříznivých dopadů, které s sebou přináší trest odnětí svobody.

Nejsou zpřetrhány moje sociální vazby a pozitivní návyky – zůstávám s rodinou, přáteli, nepřicházím o zaměstnání.

Díky následnému zaházení odsouzení, které se provádí výmazem „odpracovaného“ trestného činu z rejstříku trestů, mám větší šanci uplatnit se na trhu práce.

VEŠKERÁ ČINNOST PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR

JE BEZPLATNÁ.

Adresa našeho pracoviště:

Další informace o našich službách naleznete na internetové adrese: www.pmscr.cz

PMS PROBAČNÍ
A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

**OBEČNĚ
PROSPĚŠNĚ
PRÁČE**

Průvodce trestem OPP
pro klienty PMS ČR

TOLET
m
PMS

Integrace pachatele
Participace poškozeného
Ochrana společnosti